

Gordana Sladoljev:

ANTE IVANIŠEVIĆ

Ante Ivanišević

U ovom stoljeću vrtoglavom napretka, kada se nadasve cijeni vrijeme, čini se kao da zamiru nekad vrlo cijenjene i njegovane umjetničke djelatnosti obrade drva i drvorezbarstva. Ljubav i veliko strpljenje majstora umjetnika koji obrađuje drvo kao da ide u raskorak s današnjim stremljenjima. Pa ipak potreba spasavanja umjetnina od drveta sve je veća. Uz muzeje, galerije i zbirke, sve je veći broj građana koji sakupljaju umjetničke drvene predmete ili vrijedan namještaj u nastojanju da spase i sačuvaju ono što se još može. No umjetnika koji se bave obradom drveta je sve manje.

Tijekom milenijske prošlosti u Dalmaciji je postojao neprekinuti slijed likovnog stvaralaštva nadahnut osjećajem za kamen kao osnovni materijal u skulpturi i arhitekturi.

Iako je kamen na ovom području bio glavno oblikovno sredstvo umjetničkog stvaralaštva graditelja i kipara, ipak je stoljećima uporedo bila prisutna, makar u skromnijim razmjerima, umjetnička obrada drva. O tome nam svjedoče arhivski dokumenti u kojima se pored graditelja, klesara i kipara spominju drvo-rezbari i majstori u drvu.

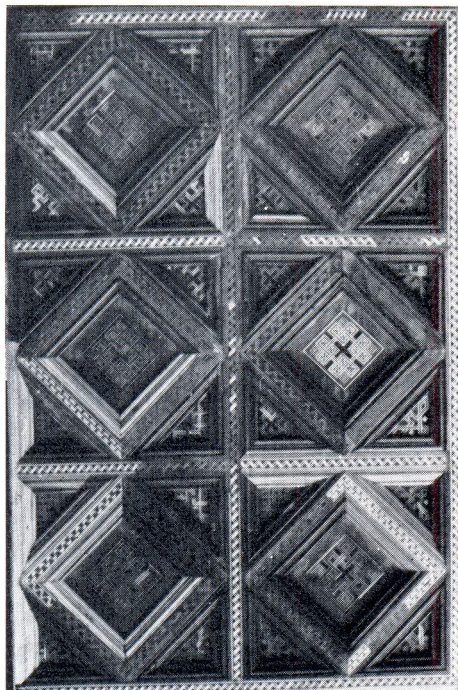
Činjenica da je drvo manje otporno uvjetovala je na žalost to da su mnoge umjetnine u drvu zauvijek nestale. Ono što je ostalo služi nam kao svjedočanstvo

velikih umjetničkih ostvarenja. Dovoljno je spomenuti ime Andrije Buvine i njegove radione, pa da se sjetimo remek-djela XIII st. u drvu: vratnica splitske stolnice s prizorima iz Novog zavjeta ili korskih sjedala u istoj crkvi, sve kao da buja u raskoši mašte i umijeća toga našeg davnog pretka. Izuzetna su mnoga izvanredna drvena gotička raspela, drvene skulpture, dekoracije, crkveni namještaj, intarzije, dijelovi mobilijara, drveni ukrašeni stropovi, okviri, umjetnički predmeti i predmeti izvanrednog obrtničkog rada koji, katkad teško možemo izlučiti od umjetničkog.

Jedan od posljednjih umjetnika u Splitu koji je radio u drvu je kipar Ante Ivanišević. Rođen je 1905, a umro je godine 1968. u Splitu. Završio je Srednju tehničku školu u Splitu i to u umjetničkom odsjeku kod Emanuela Vidovića i kipara Slovenca Mihovila Peruzija, koji je bio postavljen za nastavnika u školi još 1911. prema preporuci Ivana Meštrovića. Nakon školovanja Ante Ivanišević otvorio je tridesetih godina svoju kiparsku i rezbarsku radionicu te se razvio u vrlo zapaženog majstora umjetničke obrade drveta. Već poznat po svom majstorskom umjetničkom radu, pozvan je uoči II svjetskog rata u Beograd da radi na drvenim ukrasima, reljefima i intarzijama u Narodnoj skupštini. Poslije rata je jedan od osnivača Škole za primijenjenu umjetnost u Splitu 1947. Predavao je gotovo sve predmete u odsjeku plastike 20 godina. Njegov pedagoški rad je posebno bio značajan za razvoj nastave umjetničke obrade drva u čemu je bio neobično vješt.

Izradio je mnoge skulpture ponajviše od drva, a kao član ULUH-a izlagao je na mnogim izložbama. Radio je na umjetničkoj obradi drva u predsjedničkom kabinetu SR Crne Gore, te izrezbario prigodne darove visokim političkim stranim i domaćim ličnostima.

Veoma je značajan njegov rad na spasavanju najvrednijih drvenih umjetnina i intarzija, u suradnji s Konzervatorskim zavodom za Dalmaciju: god. 1960. obnovio je intarziju geometrijskih ukrasa na gotičkom omaru, na kojem

*Obnovljene intarzije gotičkog ormara
u sakristiji trogirске stolnice*

je 1458. radio Grgur Vidov u sakristiji trogirске stolnice. Godine 1963. radi sa slikarom I. Tolićem u Dubrovniku u sa-

Nikola Ivanović

ANDRO JUTRONIĆ

Dana 12. lipnja godine 1978. navršila se godina dana od smrti prof. Andre Jutronića, člana Društva kulturne baštine, istaknutog kulturnog, prosvjetnog i znanstvenog radnika, koji je cijeli život posvetio javnom radu, osobito kao istraživač povijesti i kulturne baštine Splita i njegove okolice.

Rodio se 24. listopada god. 1895. u Sutivanu. U rodnom mjestu je završio pučku školu, a Veliku realku u Splitu. Sveučilišne studije započeo je u Grazu

kristiji Male braće, popravljajući intarzije na renesansnom ormaru, biljni ukras i likove svetaca. Godine 1964. radi na korskim sjedalima XIII st. u splitskoj stolnici. Obnavlja nestale dijelove reljefnog ukrasa, tordirane dijelove arkadica i druge oštećene dijelove. Ovaj rad iziskivao je znanje i veliku odgovornost, a ishod je od neprocjenjivog značenja za očuvanje naše kulturne baštine. Iz toga proizlazi da bismo se morali više brinuti za odgajanje novih naraštaja u umjetničkoj obradi drva. Danas možemo jedino požaliti što nema više majstora umjetnika kao što je bio Ante Ivanišević.

U nekadašnjoj Obrtničkoj i umjetničkoj školi u Splitu postojale su posebne stručne radionice za drvodjelstvo i tokarstvo te posebna za kiparsko drvo-rezbarstvo. U Školi za primijenjenu umjetnost je (1947) među četiri odjela bio poseban rezbarsko-tokarski odjel, a danas se obrada drva predaje u Centru za dekorativnu umjetnost i industrijsko oblikovanje samo u okviru izvedbenih tehnika.

Sve to kazuje da se u posljednje vrijeme sve manje pridaje važnost izobrazbi i osposobljavanju budućih majstora umjetničke obrade drva. Taj nedostatak bi se morao ispraviti kako bi se nastavilo njegovati tradicija umjetničke obrade drva jer je u Dalmaciji i van nje i te kako potrebno čuvati i obnavljati našu kulturnu baštinu, umjetnine od drva koje su jako podložne propadanju.

1914, gdje je upisao geografiju i prirodopis, a završio u Zagrebu, zbog ratnih prilika, tek 1920. Prvo mu je službovanje bilo u Somboru (1920—28). Poslije toga je premješten u Split gdje je bio profesor na Muškoj realnoj gimnaziji do 1945, kada je postavljen na Višu pedagošku školu, gdje je do 1953. predavao geografiju.

Uz rad na gimnaziji god. 1936. je jedan od glavnih osnivača Udruženja Bračana u Splitu, kojemu je bio tajnik